

ISMERTETŐ

AZ

ATELIER

**EURÓPAI
HISTORIOGRÁFIA
ÉS TÁRSADALOMTÖRTÉNET**

DOKTORI PROGRAMJÁRÓL

Education et Culture

Budapest

2012/2013

Tartalomjegyzék

1. Mit kínál az Atelier doktori programja?	2
2. Az Atelier tanárai és munkatársai	4
3. Felvételi és témaválasztás	5
4. A doktori képzés felépítése	6
4.1. Általános rendelkezések	6
4.2. Az elvégzendő tanegységek	7
4.2.1. Tanegységlista	7
4.2.2. A szemináriumok tartalmi ismertetése	9
4.3. Tudományos tevékenység	12
4.3.1. Oktatási tevékenység	14
5. Abszolutórium, védési eljárás, szigorlat, védés	14
6. Az Atelier házirendje	15

1. Mit kínál az Atelier doktori programja?

Az Atelier Európai Társadalomtudomány és Historiográfia Tanszék az ELTE Bölcsészettudományi Karának Történeti Intézetéhez tartozik, az Atelier Európai Historiográfia és Társadalomtörténet Doktori Program a Történettudományi Doktori Iskola keretében működik. A tanszéken kap helyet továbbá az MTA–ELTE Atelier kutatócsoport, a Magyar Tudományos Akadémia támogatott kutatóhelye. 1989-es megalapítása óta az ELTE, az MTA, a budapesti Francia Intézet és a párizsi Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales közötti nemzetközi együttműködés keretében működik az Atelier, és 2000 óta az Oktatási Minisztérium is rendszeresen hozzájárul támogatásához. Doktori képzés 2000 óta folyik az Atelierben, s a graduális fokú tanítást, a doktori képzést és a tudományos kutatást kiegészíti a könyvkiadási tevékenység is.

Az elmúlt másfél évtizedben az Atelier lényeges szerepet játszott az ELTE-n folyó társadalomtörténeti oktatásban. A társadalomtörténeti megközelítés több, a Karon akkreditált doktori programban is jelen van. Ezekhez is kapcsolódva kínál lehetőséget a történettudomány iránt érdeklődő fiatal kutatóknak, különösen azon a téren, hogy a más programokban is kétségkívül jelenlevő francia, de jobbra angolszász és német tudományos hatások mellett döntően és kifejezetten a világ élvonalába tartozó francia társadalomtörténeti iskola szemléletmódjára helyezi a hangsúlyt. Mivel az Atelier a Történettudományi Doktori Iskola része, PhD-hallgatói történettudományból szerezhetnek doktori fokozatot, de eddigi gyakorlatának és a francia társadalomtörténeti hagyományoknak megfelelően támogatja az interdiszciplináris (szociológia, kulturális antropológia, etnográfia, filozófia, művészettörténet, földrajz, nyelvészet, irodalomtudomány) megközelítéseket, s különös figyelmet fordít a historiográfiára, a történetírás elméleti és módszertani támpontjaira.

Elnevezéséhez, a 'műhely' jelentésű *atelier* szóhoz illően, hangsúlyt fektet a műhelyjellegű kísérletezésre, a kutatói tapasztalatok megosztását jelentő együttműködésre, szakmai közösségének fenntartására és bővítésére, a tudományos kapcsolatkeresésre. Célja olyan fiatal történészek kinevelése, akik korszerű, nemzetközi színvonalú disszertációk hazai megvédése után képesek beilleszkedni az európai tudományosságba. Az Atelier a kiválasztott téma és a hozzá szükséges források világos meghatározására, a témához igazodó feldolgozás módszereinek igényes kialakítására törekszik az Annales-iskola szellemében.

A képzés során a hallgatók szert tesznek a történeti kutatáshoz elengedhetetlen módszertani ismeretekre, megismerik a tudományos publikálás kritériumait, technikáit, műfajait és gyakorlatát. Folyamatosan konzultálnak témavezetőjükkel, a doktori program tanáraival és rendszeresen beszámolnak kutatásuk pillanatnyi állapotáról.

Az Atelier doktori képzésében a másfél évtized során jó néhány hallgató védte már meg doktori disszertációját és szerzett abszolutóriumot. Számos Atelier-hez kapcsolódó hallgató folytatott doktori vagy doktori előkészítő tanulmányokat főleg párizsi, valamint más frankofón egyetemeken. A hallgatók eleinte TEMPUS-, majd az elmúlt tíz évben francia kormányösztöndíjjal folytatták tanulmányaikat Franciaországban. Többségük DEA-, ma már MA-, illetve francia doktori tanulmányokat végzett vagy végez párizsi partnerintézményünkben, az Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales-on. Sikerüket mutatják az elnyert francia doktori fokozatok, DEA-, illetve MA-diplomák.* Mind a master-, mind a doktori képzés jelenleg is nyitva áll a jelentkezők számára. 2005-től Franciaországban általánosan bevezetésre került a bolognai felsőoktatási rendszer, amely annyiban módosítja az eddigi kereteket, hogy hallgatóink a mesterképzés második évére, illetve doktori képzésre pályázhatnak.

Az Atelier tanrendje szoros összefüggésben áll egyrészt az ELTE BTK Történettudományok Doktori iskoláján, másrészt a párizsi Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales-on (EHESS) folyó doktori oktatással. Az Európai Közösség tagállamainak felsőoktatását koordináló bolognai

* A tanszék történetének és tevékenységének – e helyen tematikai okokból nem tárgyalt – részleteire vonatkozóan ld. a *15 éves az Atelier 1989–2004.* című kiadványát, valamint honlapját: www.atelier.org.hu

program által megfogalmazott oktatási rend bevezetését így ennek a speciális helyzetnek a figyelembevételével végezzük.

A doktori képzés formai és tartalmi előírásai, valamint célja megegyeznek a Történettudományok Doktori Iskola által megfogalmazottakkal. A franciaországi oktatás részletei iránt érdeklődő hallgatók Sonkoly Gábortól sonkoly.gabor@btk.elte.hu kaphatnak további felvilágosítást.

2. Az Atelier tanárai és munkatársai

Az Atelier alapítója:

Dr. Granasztói György (DSc) habilitált egyetemi tanár, professzor emeritus
kutatási területe: történelmi demográfia, középkori és kora újkori várostörténet, a társadalmi tér problematikája

Benda Gyula társadalomtörténész, az Atelier alapító tagja (†2005) másfél évtizeden át meghatározó szerepet vállalt a tanszéken folyó oktatásban, kutatásban és publikációs tevékenységben.

A tanszék vezetője és a doktori program vezetője:

Dr. Sonkoly Gábor (CSc, docteur de l'EHESS) habilitált egyetemi docens
kutatási területe: új- és jelenkori várostörténet; a tér társadalomtörténete; a kulturális örökség

Tanárok 2012-ben:

Czoch Gábor (CSc) habilitált egyetemi docens
kutatási területe: 18–19. századi város- és társadalomtörténet; historiográfia

Erdősi Péter (CSc)
kutatási területe: európai és magyar udvari kultúra a kora újkorban; a barokk művelődéstörténelmi korszakának megalkotása a 19–20. századi Magyarországon; a kulturális örökség

Heltai Gyöngyi (PhD)
kutatási területe: az elit- és a tömegkultúra antropológiája; a színház mint társadalmi jelenség elemzési módszertana; a színház társadalomtörténete; 20. századi európai színháztörténet

Klement Judit (PhD)
kutatási területe: iparosodás és polgári átalakulás Magyarországon és Európában; vállalkozói és gazdasági elit a 19–20. században

Takács Ádám (docteur de l'EHESS) egyetemi adjunktus
kutatási területe: fenomenológia; történelemfilozófia; 20. századi francia filozófia és historiográfia

3. Felvételi és témaválasztás

A hallgató a doktori programra való felvétellel bekerül Történettudományok Doktori Iskolába. A doktori programra való felvétel alapkövetelménye, hogy a jelölt történelemből vagy más társadalomtudományból szerzett egyetemi diplomával rendelkezék. A jelölt a felvételre összeállított dokumentációt a Tanulmányi Osztályra adja le. Szakdolgozatának egy példányát azonban közvetlenül az Atelier-be kell eljuttatnia, a felvételi időpontja előtt legalább két héttel, Sonkoly Gábor nevére. A jelentkezés minden adminisztratív részletével – így a felvételi időpontjának kiírásával is – a Tanulmányi Osztály foglalkozik. A jelölt az Atelier-ben tartott felvételi beszélgetésen bizottság előtt ismerteti témáját, kutatásának céljait, módszertani ismerveit, forrásbázisát és hipotézisét, majd válaszol a bizottság által feltett kérdésekre. A beszélgetés arra a kérdésre is kiterjedhet, hogy – sikeres felvételi esetén – várhatóan ki lenne a hallgató témavezetője.

A felvételihez nem kötelező, de ajánlatos a francia nyelvtudás, és javasolt, hogy a képzés ideje alatt a hallgató tökéletesítse azt. Ennek természetesen nem csupán a szakirodalomban való tájékozódásban, a szövegolvasásban és esetleges franciaországi tanulmányaiban veheti hasznát, hanem így önállóan követheti az Atelier-ben rendszeresen előadó francia történészek – szükség esetén magyarul tolmácsolt – előadásait.

A disszertáció témáját célszerű úgy megfogalmazni, hogy forrásbázisa rendszeresen elérhető legyen a hallgató számára magyarországi vagy franciaországi munkája során, másrészt fontos, hogy a két ország valamelyikében találjon olyan személyt, aki munkáját szakmailag követni és irányítani tudja. A témavezető a doktori képzésre felvett hallgató tudományos tevékenységét, szakmai fejlődését segíti és ellenőrzi. A témavezetőt az Atelier kéri fel, azt is figyelembe véve, ha a felvételiző hallgató már rendelkezik olyan tanárral, tanácsadóval, aki vállalná – és a szükséges tudományos minősítés birtokában vállalhatja – ezt a feladatkört. A felvételt nyert hallgatók számára az Atelier felajánlja magyar és francia szakmai kapcsolatait a témavezető megkereséséhez, felkéréséhez, de fenntartja azt a jogot, hogy amennyiben megfelelő témavezető hiányában nem garantálható a téma szakmai kontrollja, javaslatot tesz a téma módosítására.

Amennyiben a témavezető nem az Atelier tanárainak egyike, akkor rajta kívül egy, az Atelier tanárai közül kijelölt tutor is nyomon követi a hallgató munkáját. A tutor elsősorban az Atelier-ben folyó tanulmányi képzés követésében segíthet. Konzultál a jelölttel és a témavezetővel, nyomon követi a programokon való rendszeres részvételt. A munka intézményi, formai követelményeinek teljesítését a doktori program vezetője felügyeli.

A program törekszik arra, hogy a disszertáció megfeleljen a francia társadalomtörténet szemléletének; a témavezető ennek szellemében irányítja a források kezelését, a módszerek kialakítását és alkalmazását. A kutatói érdeklődést a társadalmi szerkezet, a mentalitás, a hétköznapi élet vizsgálata felé kívánjuk terelni oly módon, hogy a jelölt bátran alkalmazza különböző rokontudományok témáit, módszereit is. Szorgalmazzuk a statisztikai, kartográfiai, szövegelemző és prozopográfiai eljárások alkalmazását számítógépes eszközökkel. A kutatási koncepció egységére abban is törekszünk, hogy szorgalmazzuk a doktori program keretében készülő munkák felfogásbeli és metodikai rokonságát. Az intenzív műhelymunka segítségével az erős módszertani kívánalmakon alapuló rokon szemléletmódra helyezük a hangsúlyt.

4. A doktori képzés felépítése

4.1. Általános rendelkezések

Az Atelier az ELTE BTK Történettudományok Doktori Iskola keretében működő program. Mint ilyen, az itt folyó doktorképzés – az Atelier sajátosságait tiszteletben tartva – megfelel a Doktori Iskola szabályainak. A doktorképzés 180 kreditet foglal magában, ami **két** csoportra osztható:

1. doktori szemináriumok: 112 kredit
2. tudományos tevékenység (*oktatási tevékenységgel kiegészíthető*): 68 kredit

A kreditek megszerzését az alábbi egyetemi szabályozás határozza meg:

1. A doktori képzés ideje maximum 6 félév (36 hónap) (minimum 4 félév), melynek elvégzését abszolutórium igazolja.
2. Az elvégzendő tanegységek száma: 16.
3. Az egy félévre eső megszerzendő kreditek száma szemeszterenkénti bontásban átlagosan 30.
4. A doktori képzés során megszerzendő összes kreditek száma: 180 kredit.
5. Egy kredit 30 tanulmányi munkaóra elvégzésével egyenértékű.
6. A doktorandusz hallgatónak a felvételi értesítésben szereplő tanév dátumától számítva legkésőbb 72 hónapon belül meg kell szereznie az abszolutóriumhoz előírt 180 kreditet.
7. Egy félév alatt a hallgatónak minimum 14 kreditet kell teljesítenie. Az érvénytelen félév alatt szerzett kreditpontok mérlegelés alapján az összes kreditértékbe elfogadhatóak. Erről a doktori oktatási program vezetője dönt.
8. Az ösztöndíjjal tanulmányokat folytató doktorandusz hallgató abban az esetben őrzi meg ösztöndíjképességét, ha az előző lezárt félévében minimum 14 kreditpontot szerzett.
9. Egy félév alatt a végezhető munkaórák mennyiségét képviselő kreditszámnál többet a hallgató nem szerezhet.
10. A kutatási tevékenységgel teljesíthető tanegységeket a hallgatónak legkésőbb a vizsgaidőszak kezdetéig fel kell vennie leckekönyvébe, illetve igazoltatnia kell annak (azoknak) teljesítését.

Az esetleges halasztások ügyében egyéni megbeszélésre van szükség.

4.2. Az elvégzendő tanegységek

4.2.1. Tanegységlista

A doktori szemináriumok
– az elvégzendő tanegységek –
listája

Kód	Tanegység neve	Kredit
P/TÖ/ATE-1	Közös elméleti szeminárium: Historiográfiai gondolkodás 1.	7
P/TÖ/ATE-2	Specializáció, szeminárium: Európai és magyar társadalomtörténet-írás 1.	7
P/TÖ/ATE-3	Módszertani szeminárium: Hogyan írjunk disszertációt?	7
P/TÖ/ATE-4	Közös elméleti szeminárium: Historiográfiai gondolkodás 2.	7
P/TÖ/ATE-5	Specializáció, szeminárium: Európai és magyar társadalomtörténet-írás 2.	7
P/TÖ/ATE-6	Műhelyszeminárium 1. (konzultáció és beszámoló)	7
P/TÖ/ATE-7	Közös elméleti szeminárium: Historiográfiai gondolkodás 3.	7
P/TÖ/ATE-8	Specializáció, szeminárium: Európai terek: civilizáció, nemzet, régió, város 1.	7
<i>P/TÖ/ATE-9</i>	<i>Egy szabadon választható szeminárium a Doktori Iskola kínálatából</i>	7
P/TÖ/ATE-10	Közös elméleti szeminárium: Historiográfiai gondolkodás 4.	7
P/TÖ/ATE-11	Specializáció, szeminárium: Európai terek: civilizáció, nemzet, régió, város 2.	7
P/TÖ/ATE-12	Műhelyszeminárium 2. (doktori beszámoló)	7
P/TÖ/ATE-13	Közös elméleti szeminárium: Historiográfiai gondolkodás 5.	7
P/TÖ/ATE-14	Specializáció, szeminárium: Az európai identitás keretei: kultúra, örökség, kulturális transzfer 1.	7
P/TÖ/ATE-15	Közös elméleti szeminárium: Historiográfiai gondolkodás 6.	7
P/TÖ/ATE-16	Specializáció, szeminárium: Az európai identitás keretei: kultúra, örökség, kulturális transzfer 2.	7

Az értékelés a tanegységek esetében osztályzat formájában történik.

A hallgatónak a képzés során 16 szemináriumot kell hallgatnia, melyek közül:

1. hat (szemeszterenként egy) közös elméleti szeminárium: összesen 42 kredit (hétfő délelőtti órák)
2. hat (szemeszterenként egy) specializációs szeminárium: összesen 42 kredit (hétfő délutáni órák)
3. két műhelyszeminárium (14 kredit)
4. egy módszertani szeminárium (7 kredit)
5. egy, a Történettudományi Doktori Iskolával közös szeminárium (7 kredit)

A képzés során a hallgatók:

– az elméleti szemináriumban hat szemeszter során megismerik a nyugati történetírás elméleti és módszertani problémáit különös tekintettel a francia *Annales*-iskola történetére és európai recepciójára;

– kutatási témájuknak megfelelően specializálódnak egy adott tématerületre, ahol a kutatás módszertanának elsajátítása és a szakirodalom mélyreható megismerése mellett a tudomány- és oktatásszervezés gyakorlatát is megtanulják. E témák közül minden hallgató kiválaszt egyet – amelyik legjobban illeszkedik disszertációja témájához –, s abban a két szemeszterben, amikor az adott specializációs téma sorra kerül, különösen aktívan vesz részt a szemináriumi munkában, illetve a témában sorra kerülő rendezvények (pl. műhelykonferencia) szervezésében. Az Atelier három átfogó, egymásra épülő témakört kínál specializációs lehetőségként, amelyek két-két szemesztert ölelnek fel.

A közös elméleti és a tematikus specializációs szemináriumok ciklikus rendben követik egymást. Az első ciklus a 2004–2005. tanévvel indult. Az elsős hallgatók mindig ott kapcsolódnak be, ahol a ciklus éppen jár, ezért a tantárgyfelvételnél egységesen minden doktorandusz hallgatónak a félévre jellemző kódot kell felvennie.

A műhelyszemináriumot a doktori tanulmányok II., illetve IV. félévében kell felvenni.

A szabadon választott szeminárium bármely, a Történettudományok Doktori Iskola által meghirdetett szeminárium lehet, ám a választást javasolt egyeztetni a témavezetővel.

A 6. félévben a tanegységek listáján rögzített követelményeken túl szükség van a leendő disszertáció egy fejezete alapján tartott beszámolóra, amely az abszolutórium igazolásának feltétele és a tudományos modulban kreditként elszámolható.

Minden szeminárium rendszeres látogatása kötelező. A doktori képzés a tanév során döntően a hétfői napon történik. A hallgatóknak kötelező megjelenniük a rendszerint délelőtt 10 és délután 3 órakor kezdődő szemináriumokon; az órák látogatásáról jelenléti ív készül.

Francia vendégelőadók félévente három-négy alkalommal tartanak órákat. Előadásaikra, melyek a specializációs szeminárium tematikájához igazodnak, mindig hétfői napokon kerül sor: délelőttönként egy-egy tágabb elméleti, módszertani problémába kínálnak bevezetést, délutánonként pedig ennek az empirikus kutatásban való alkalmazására adnak példát.

4.2.2. A szemináriumok tartalmi ismertetése

Közös elméleti szeminárium

Historiográfiai gondolkodás 1-6.

Takács Ádám

Milyen jellegű a történeti eseményekről és folyamatokról szereshető tudás természete? Melyek az ismeretszerzés általános feltételei és módjai ezen a területen? Beszélhetünk-e törvényekről a történelemben, és mi az, ami kialakítja a hagyomány tapasztalatát? A szeminárium ezekre a kérdésekre keresi a választ a történeti „magyarázat”, és „megértés” egyes elméleteinek, illetve a történettudományos modellalkotás kérdéseinek vizsgálatával. Áttekintjük az angolszász analitikus történelemfilozófiák elgondolásait azzal kapcsolatban, hogy a törvényszerűség milyen fogalma érvényesülhet a történeti tények magyarázatában. Elemezzük a történeti „megértés” problematikáját, egyrészt a hermeneutikai irányzat és módszer szempontjából, másrészt a 20. századi tudományos történetírói gyakorlatban meghatározó szerepet játszó strukturalista megközelítések elemzésével.

A teljesítés feltétele: előadás megtartása vagy dolgozat elkészítése; egy, a témához kapcsolódó recenzió leadása.

Specializáció

1. Európai és magyar társadalomtörténet-írás 1-2.

Czoch Gábor

A szeminárium három egymásra épülő tartalmi egységből áll. Az első egység középpontjában a tágran értelmezett társadalomtörténet-írás európai hagyományainak, illetve jelenlegi helyzetének, legfontosabb elméleti és módszertani problémáinak, vitáinak áttekintése áll. A második egység keretében a társadalomtudományos történetírás különféle megközelítéseinek, elemzési eljárásainak és módszereinek, lehetőségeinek, illetve korlátainak, problémáinak megvitatására kerül sor, többek között azzal a céllal, hogy gyakorlati segítséget is nyújtson tudományos értekezések elkészítéséhez. A megvitatásra kerülő témák például az összehasonlítás és az „histoire croisée”; a biográfia; az elemzési lépték problémája; a társadalmi kapcsolatok, hálók vizsgálata; az oral history, a diskurzus, illetve a kollektív reprezentációk elemzése. A harmadik rész a nemzetközi történetírás előzetesen tárgyalt problematikáit a magyar historiográfia tükrében vizsgálja, és a hazai társadalomtörténeti, társadalomtudományos történetírás kezdeteit, hagyományait elemzi egy-egy alapvető szerző szövege alapján.

A teljesítés feltétele: kiselőadás tartása vagy dolgozat készítése; egy, a témához kapcsolódó recenzió leadása.

2. Európai terek: civilizáció, nemzet, régió, város 1-2.

Granasztói György, Sonkoly Gábor

Kulcsfogalmak: Az európai térséget felépítő területi szintek kritikai elemzése, intézménytörténete multidiszciplináris megközelítésben. Európa mint civilizáció, illetve viszonya más civilizációkhoz. A nemzetépítés európai sajátosságai, összehasonlító elemzések. Európa regionális felosztásának és értelmezésének lehetőségei. A nyugati város és városi társadalom, mint európai különlegesség. Történeti demográfia.

A szeminárium a társadalomtudományok területfelfogásával foglalkozik a nyelvi/kulturális fordulat után. Milyen változások történtek a társadalomtudományokban az 1970-es évektől kezdve? Milyen hatással volt ez a történetírásra? Miért válik kulcsfogalomká a kultúra? Milyen térbeli vetületei vannak az új kultúrafogalomnak? Általános elméleti bevezető után a nemzeti tér, az etnikai tér, az interkulturális tér, valamint a kulturális örökség területének történetét vizsgáljuk meg.

A teljesítés feltétele: előadás megtartása és dolgozat elkészítése; az európai terek témájára specializálódott hallgatók számára egy az előadáshoz kapcsolódó tanulmány leadása.

3. Az európai identitás keretei: kultúra, örökség, kulturális transzfer 1–2.

Erdősi Péter, Heltai Gyöngyi

Kulcsfogalmak: Az európai kultúrtörténet értelmezési lehetőségei a *linguistic*, illetve *cultural turn* után. A kulturális örökség fogalom- és intézménytörténete. A fordítás társadalomtörténete. A kulturális transzfer. A fordítás mint Európa közös nyelve.

A kurzus az európai identitás problematikáját a hallgatók által a térre és a historiográfiára vonatkozó, az előző két év során megszerzett ismeretekre építve vizsgálja. Módszertanilag a történetírás és a kulturális antropológia találkozása jellemzi a téma megközelítését. A szeminárium az identitást nem rögzített, állandósult tényezőként szemléli, ellenkezőleg: kialakulásának, átalakulásainak történeti folyamatait kívánja bemutatni. Erre négy fő vizsgálati szempont alkalmazásával tesz kísérletet. (1) Az Európához való tartozás toposzszerűen ismétlődő referenciáiból (pl. görög–római antikvitás, kereszténység, „Nyugat” *versus* „Kelet”, európai stílusirányzatok) indul ki; (2) elhatárolja azon intézményeket, melyek e referenciákat termelték; (3) ezzel szoros összefüggésben megvizsgálja a referenciák bemutatásának színtereit (különös tekintettel az udvar, a színház színtereire); (4) végül a befogadás során érintett (az elit- és a tömegkultúrához tartozó) közönségeket tekinti át. A vizsgált tárgyat nem homogén térbe helyezi, hanem különös tekintettel van Európa nemzeti és regionális tagoltságára, a vázolt folyamaton belül kiemeli az elkülönülő-összekapcsolódó egységek közti interakciókat, ezáltal lehetőséget teremt a fordítás és a kulturális transzfer jelenségeinek beemelésére. Másrészt, az identitás kultúráját nem egyszerűen az időben történő fejlődésként, érlelődésként, felhalmozódásként értelmezi, hanem hangsúlyt fektet a hagyomány utólagos megalkotására, a kulturális örökség megteremtésére és társadalmisítására is.

A teljesítés feltétele: előadás megtartása és egy, a témához kapcsolódó recenzió elkészítése; az európai identitás témájára specializálódott hallgatók számára a megtartott előadásból kiinduló dolgozat leadása.

Módszertani szeminárium

Hogyan írjunk disszertációt?

A szeminárium ahhoz kíván segítséget nyújtani a PhD. értekezés megírása előtt állók számára, hogy rendszerezetten átgondolják dolgozatuk tervét, az elvégzendő kutatás egyes lépéseit, illetve pontosítsák a megválaszolandó tudományos kérdésüket. A résztvevők feladata kettős: egyrészt a megadott szempontrendszer alapján 5–8 oldalban össze kell foglalniuk kutatási tervüket, amit a szemináriumon közösen megvitatunk. A vita során megfogalmazott észrevételeket, ötleteket, kritikákat az immár 1998 óta folyamatosan tartott szeminárium tapasztalata alapján eredményesen használhatják az értekezés megírásakor. A másik feladat éppen abban áll, hogy az előzetesen megküldött kutatási terv kapcsán minden résztvevőnek észrevételeket, javaslatokat kell tennie, és ezzel aktívan részt kell vennie a vitában, vagyis a résztvevők a tudományos kérdésfeltevés és a kritika megfogalmazása (illetve elfogadása) gyakorlatát sajátíthatják el. A szeminárium tehát egyszerre kínál „gyorssegélyt” a munkájukban elakadt vagy bizonytalan hallgatóknak, és módszertani útmutatást, további ötleteket, illetve a folyamatban levő kutatásaik eredményeinek, problémáinak megvitatására fórumot biztosít a hosszabb távú tudományos munkát tervezők számára.

A teljesítés feltétele: a kutatási terv ismertetése és aktív részvétel mások tervezeteinek megvitatásában.

Műhelyszeminárium 1–2.

A műhelyszeminárium a módszertani szeminárium (*Hogyan írjunk disszertációt?*) folytatásának, kiegészítésének tekinthető, amennyiben épít az ott megszerzett ismeretekre, az egyéni munkatervekkel kapcsolatban elhangzott javaslatokra, másrészt az ott folyó munka kontrolljául szolgál: megszabja a munkatervek és elkészült szövegek mérlegre tételéhez, elbírálásához – mintegy a disszertációírás munkafolyamatának ellenőrzéséhez – szükséges konkrét formákat és követelményeket. Első alkalommal a kutatási terv elkészítése és az ennek alapján tartandó szóbeli beszámoló a követelmény, a második alkalommal pedig már a disszertáció egy megírt fejezetét kell vitára bocsátaniuk a hallgatóknak, és ennek során szóban bemutatniuk, hogyan illeszkedik az adott fejezet a mű egészébe, s milyen teendőik vannak hátra a kutatás és a megírás befejezéséig.

A teljesítés feltétele:

Műhelyszeminárium 1.

A kutatási terv elkészítése és arról szóbeli beszámoló.

Műhelyszeminárium 2.

A disszertáció egy fejezetét képező tanulmány elkészítése és leadása írásban; szóbeli beszámoló ennek megvitatása során.

Az Atelier műhelykonferenciája:

Az Atelier műhelykonferenciáján a tanszék harmadéves hallgatói tartanak előadást témájukhoz kapcsolódóan, melyet egy vita követ. A konferenciára minden évben március utolsó péntekén kerül sor, a részvétel az Atelier összes hallgatója számára kötelező.

4.3. Tudományos tevékenység

A tudományos tevékenység kreditjeinek elismerése a Doktori Szabályzat alapján történik. A Doktori Szabályzat és a doktori program előírásai alapján a doktori képzés ideje alatt:

Kötelező teljesíteni:

- A doktorandusznak a képzési idő alatt legalább 3 tanulmányt kell elkészítenie, ebből egyet a disszertációja témájából.
- Az elkészült tanulmányokat meg kell jelentetni: szakmai tudományos folyóiratokban vagy kiadványokban, amelyek köre a témavezetővel való egyeztetés alapján határozható meg.
- Kreditpont csak megjelent vagy közlésre bizonyíthatóan elfogadott tanulmányért adható.
- Beszámoló és a készülő disszertáció egy fejezetének leadása a VI. félévben – 6 kredit

Választható:

- A doktori iskolák / oktatási programok által, a tanrendben meghirdetett egyéb kutatói, oktatás- és tudományszervezési feladatok (pl. recenzio készítése, lektorálás, konferencián magyar vagy idegen nyelvű előadás tartása, középiskolai és afeletti oktatási segédanyag összeállítása, szakmai tanulmánykötet szerkesztési munkái, konferenciaszervezés, kutatómunka stb.)
- A választható kutatói tanegységekhez a Doktori Iskola különböző kreditértékeket rendelhet a ráfordított munka és a várt teljesítmény arányában.
- A 3 kötelező tanulmányon felül készített és a fentiekben rögzített feltételek mellett megjelent további tanulmányokkal további kreditpontok szerezhetőek.

Elvárás, hogy a hallgató a tematikus specializációjához kapcsolódóan fejtsse ki tudományos tevékenységét. Erről a programvezetővel kell egyeztetni.

A tudományos kutatómunkát két fokozatú: "megfelelt" vagy "nem felelt meg" minősítéssel kell értékelni. A nem felelt meg minősítésért kreditpont nem adható.

A tudományos tevékenység kódjait az alábbi táblázat tartalmazza:

TM - Tudományos modul (megszerezhető kredit: korlátlan, ebből 3 publikáció kötelezően teljesítendő)

P/TÖ/ATE-20 - Publikáció / tanulmányírás I. (kötelező)

P/TÖ/ATE-20/A

8 kredit, kisebb terjedelmű. magyar, választható, nem ismételhető

P/TÖ/ATE-20/B

12 kredit, nagyobb terjedelmű. magyar, választható, nem ismételhető

P/TÖ/ATE-20/C

16 kredit, idegen nyelvű, választható, nem ismételhető

P/TÖ/ATE-21 - Publikáció / tanulmányírás II. (kötelező)

P/TÖ/ATE-21/A

8 kredit, kisebb terjedelmű. magyar, választható, nem ismételhető

P/TÖ/ATE-21/B

12 kredit, nagyobb terjedelmű. magyar, választható, nem ismételhető

P/TÖ/ATE-21/C

16 kredit, idegen nyelvű, választható, nem ismételhető

P/TÖ/ATE-22 - Publikáció / tanulmányírás III. (kötelező)

- P/TÖ/ATE-22/A**
8 kredit, kisebb terjedelmű. magyar, választható, nem ismételhető
- P/TÖ/ATE-22/B**
12 kredit, nagyobb terjedelmű. magyar, választható, nem ismételhető
- P/TÖ/ATE-22/C**
16 kredit, idegen nyelvű, választható, nem ismételhető
- P/TÖ/ATE-23 - Publikáció / tanulmányírás IV.**
- P/TÖ/ATE-23/A**
8 kredit, kisebb terjedelmű. magyar (kb. 40 000 leütés), választható, korlátlanul ismételhető
- P/TÖ/ATE-23/B**
12 kredit, nagyobb terjedelmű, magyar (40 000 leütés felett), választható, korlátlanul ismételhető
- P/TÖ/ATE-23/C**
16 kredit, idegen nyelvű, választható, korlátlanul ismételhető
- P/TÖ/ATE-24 - Konferencia előadás (magyar nyelven)**
- 6 kredit, választható, korlátlanul ismételhető
- P/TÖ/ATE-24/A** Konferencia előadás magyar nyelven I.
- P/TÖ/ATE-24/B** Konferencia előadás magyar nyelven II.
- P/TÖ/ATE-25 - Konferencia előadás (idegen nyelven)**
- 12 kredit, választható, korlátlanul ismételhető
- P/TÖ/ATE-25/A** Konferencia előadás idegen nyelven I.
- P/TÖ/ATE-25/B** Konferencia előadás idegen nyelven II.
- P/TÖ/ATE-26 - Szerkesztés-recenzió**
- választható, ismételhető
- P/TÖ/ATE-26/A Kötetszerkesztés,**
8 kredit
- P/TÖ/ATE-26/B Recenzió,**
4 kredit
- P/TÖ/ATE-27 - Tudományszervezés**
- P/TÖ/ATE-27/A**
2 kredit, Konferencia/előadóest szervezésében való egyszeri közreműködés
választható, ismételhető
- P/TÖ/ATE-27/B**
6 kredit, Több napos konferencia szervezésében való közreműködés, választható,
ismételhető
- P/TÖ/ATE-27/C**
12 kredit, Konferencia-sorozat szervezésében való közreműködés, választható,
ismételhető
- P/TÖ/ATE-28 - Egyéb tudományos tevékenység**
2 kredit választható, ismételhető
- P/TÖ/ATE-29 - Külföldi kutatómunka**
- P/TÖ/ATE-29/A**
4 kredit Egy hét időtartam (kb.), választható, ismételhető
- P/TÖ/ATE-29/B**
8 kredit Egy hónap időtartam (kb.), választható, ismételhető
- P/TÖ/ATE-29/C**
12 kredit Egy hónap feletti időtartam, választható, ismételhető

P/TÖ/ATE-30 – Oktatási segédanyag (tankönyv, jegyzet, annak egy fejezete, stb.)

P/TÖ/ATE-30/A

3 kredit Az anyag terjedelme és szakmai tartalma szerint, választható, ismételhető

P/TÖ/ATE-30/B

6 kredit Az anyag terjedelme és szakmai tartalma szerint, választható, ismételhető

Publikáció: Szakfolyóiratban megjelent, a disszertáció témájába tartozó publikáció. Ellenjegyző a program vezetője.

Szerkesztés / recenzió: Ellenjegyző a program vezetője.

Konferencia előadás: dokumentálás = az előadás publikált szövegével, internetes közzétételével, vagy az elhangzott előadás kéziratos változatával és a konferencia hivatalos programjával. Ellenjegyző a program vezetője.

Oktatási segédanyag: tankönyv, jegyzet vagy annak fejezete.

A szemináriumokon született, legjobb írások folyóiratban való közzététele hozzájárulhat a hallgatók publikációs kötelezettségének teljesítéséhez. A publikálásra érett disszertációk kiadására az *Atelier füzetek*, *Atelier könyvtár* című, 1999-ben indult könyvsorozat által kínálunk lehetőséget.

Tudományos tevékenység elismertetési módja:

Az adott tudományos tevékenységet fel kell venni a vonatkozó félévben a tárgyak közé kódszámmal, megnevezéssel és kreditértékkel együtt, amit a doktori program vezetője ellenjegyez. Ugyanakkor a tudományos tevékenység részleteit (a megjelent tanulmány, recenzió, fordítás stb. címe, megjelenés helye, kutatómunka, konferenciaszervezés stb. helye és ideje) ki kell fejteni az index végén található, *Hivatalos bejegyzésekre* szolgáló lapokon, mely bejegyzést szintén a programvezető hitelesíti.

4.3.1. Oktatási tevékenység

Az oktatási tevékenység szintén részét képezheti a tudományos tevékenység kredittömbjének. Amennyiben a hallgató valamelyik felsőoktatási intézményben végez oktatási tevékenységet, a programvezetővel való egyeztetés után ezért krediteket kaphat.

OM - Oktatási modul (megszerezhető kredit: 32, teljesítendő tárgy: 0db)

P/TÖ/ATE-50 - Heti 2 órás szeminárium vagy előadás

8 kredit, gyakorlat, választható, nem ismételhető, heti óraszám:2

P/TÖ/ATE-51 - Heti 2 órás szeminárium vagy előadás

8 kredit, gyakorlat, választható, nem ismételhető, heti óraszám:2

P/TÖ/ATE-52 - Heti 2 órás szeminárium vagy előadás

8 kredit, gyakorlat, választható, nem ismételhető, heti óraszám:2

P/TÖ/ATE-53 - Heti 2 órás szeminárium vagy előadás

8 kredit, gyakorlat, választható, nem ismételhető, heti óraszám:2

5. Abszolutórium, védési eljárás, szigorlat, védés

Az abszolutórium olyan, az indexbe kerülő hivatalos bejegyzés, mely igazolja, hogy a hallgató minden tanulmányi kötelezettségének eleget tett. Az abszolutóriumot a programvezető igazolása alapján a Doktori Iskola vezetője jegyzi be. Az abszolutórium kiállításának feltétele, hogy a hallgató megszerezze a képzés során kötelezően megszerzendő kreditpontokat, ennek igazolására szolgál a hallgatói nyilvántartási lap. A hat elvégzett félév után, a hiánytalanul kitöltött hallgatói nyilvántartási lap mint az elvégzett krediteket igazoló dokumentum alapján kell kérni a doktori program vezetőjétől, hogy jegyezze be az abszolutórium kérelmet az index végén található *Hivatalos bejegyzések* közé. A Doktori Iskola vezetője a doktori program vezetőjének igazolása alapján írja alá az indexben található abszolutóriumot.

Az abszolutórium megszerzésének időpontjától számítva három éven belül kell elindítania a hallgatónak a védési eljárást. A védési eljárásnak része a szigorlat, illetve maga a védés. A védési eljárás ügyintézését a Tanulmányi Osztály végzi, ott szerzendő be minden erre vonatkozó nyomtatvány. A szigorlat feltételeit a doktori program határozza meg. A hallgatónak a védési eljárás elindításától számítva két éven belül kell leadnia disszertációját.

6. Az Atelier házirendje

Az oktatás helyszíne az ELTE BTK Múzeum körút 6-8. alatti főépülete, az I. emelet 130-as szoba (Atelier könyvtár), valamint a III. emelet 319-es terem.

A könyvtárat és a számítógépeket a beiratkozott hallgatók, valamint megbeszélés szerint a régi hallgatók, munkatársak használhatják. A hallgatók az Atelier előszobájában lévő fénymásoló gépet használhatják, de ehhez maguknak kell papírt hozniuk.

A könyvtár állományáról a titkári szobában lévő számítógépre telepített, koLIBRI program alapján kapható információ, a kölcsönzött és visszahozott könyveket pedig a könyvtár helyiségében elhelyezett külön füzetekben tartjuk nyilván.

Az indexfelvétel- és leadás időpontját az egyes szemeszterekben a Tanulmányi Osztály határozza meg. A hallgató feladata, hogy ezekről az időpontokról a Tanulmányi Osztályon érdeklődjön.

A Doktori Hivatal helye és nyitva tartása
MUK 4/A épület, I. emelet 116–117. szoba
Hétfő, Kedd, Csütörtök: 10-12, 14-16 óra

Az Atelier tanárainak fogadóórái minden félév elején kihirdetésre kerülnek a faliújságon, a honlapon.

Tanszéki előadó

Szabó Éva

Cím: 1088 Budapest, Múzeum krt. 6-8. I/139. (kaputelefon: 5263)

Telefon: (36 1) 411-6500/5263

E-mail: eszabo@ludens.elte.hu

Elérhetőségek

Az Atelier postacíme és telefonszáma

ELTE BTK Atelier

1088 Budapest, Múzeum krt. 6-8. I. em. 129-132.

Tel./fax: (+36-1) 485-52-08

Az ELTE BTK Történeti Intézete

Igazgató: Dr. Borsodi Csaba habilitált egyetemi docens

Intézeti előadó: Juhász Györgyi

1088 Budapest, Múzeum krt. 6-8. II/240-242.

Tel.: (+36-1) 485-5200/5194

torint@ludens.elte.hu

ELTE Történelem Szakos Portál: <http://tortenelemszak.elte.hu/intezet>

Történettudományok Doktori Iskola

Vezető: Dr. Székely Gábor egyetemi tanár szekely.gabor@btk.elte.hu

1088 Budapest, Múzeum krt. 6-8. II

<http://tortenelemszak.elte.hu/phd>

Az Atelier Tanszék munkatársainak e-mail címe:

Czoch Gábor
czochg@yahoo.com

Erdősi Péter
pietro.silvani@gmail.com

Granasztói György
grana@euroweb.hu

Heltai Gyöngyi
heltaigy@hotmail.com

Klement Judit
jklement@ludens.elte.hu

Sonkoly Gábor
sonkoly.gabor@btk.elte.hu

Takács Ádám
takacsadam@hotmail.com

Az Atelier honlapja a www.atelier.org.hu címen érhető el. A honlapon az adott szemeszterre, a meghirdetett órák tematikájára, irodalomjegyzékére vonatkozó információk mellett megtalálható az Atelier tagjainak (tanárok, munkatársak és doktoranduszok) szakmai életrajza, kutatási területe, publikációs listája, elérhetősége; a kiadott és tervbe vett könyvek ismertetése; a megszervezett konferenciák tematikája, valamint a könyvtár használatának feltételei.